

Բ Ա Ն Ա Ս Է Ր

Ա Մ Ս Ա Թ Ե Ր Թ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

Դ ՏԱՐԻ 1902	Տարեկան՝ 15 ֆր․ = 6 ռբլ․ = 3 դոլար :	ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԹԻԻ 2
----------------	---	-------------------

Ո Դ Ս Ա Ն Ո Ղ Ո Թ Թ Ե Ն

Մեր Համալսարանը , Ուսանողները եւ Վիճակագրութեան մը պէտքը :

Մեր համալսարանը . . . : Թերեւս կարծեն ոմանք որ Եւրոպայի մէջ հայկական համալսարան մը հաստատուելու բարի տրամադրութիւնս յայտնել եկած եմ . à la bonne heure , անանկ բան մի՛ յուսաք ինչ , այն միակ ներելի պատճառաւ որ . . . նիւթական վիճակս չի ներեր : Բայց եթէ զրկեցի զձեզ անողորբաբար նոր համալսարան մը ունենալու երջանկութենէն , եւ ոչ իսկ ամբողջ վայրկեան մը թողլով այն ուրախութեան տպաւորութեան տակ , գոնէ աւելի հին ու արդէն արդիւնաւոր մեր մեծագոյն ուսումնարանին գոյութիւնը պիտի չեշտեմ հիմակ ձեզ :

Այո՛ , մենք ալ ունինք մեր համալսարանը , ճշմարտապէս մեծ մեր ուսումնարանը :

Զկարծէք թէ մի միայն հարուստ ըլլալու արժանիքով օժտուած հոգարարձութեան մը անօրինակ քմահաճոյքներէն կախում ունի ան :

Անոր յարասեւութիւնը միանգամ ընդ միշտ ապահովուած է . ոչ ազգային վէճեր , ոչ քաղաքական խնդիրներ չեն սպառնար անոր գոյութեան :

Անոր չէնքը հիմնուած է բովանդակ Եւրոպայի վրայ ու իր բազմաթիւ դասարաններն հաստատուած են լուսաւորութեան մէկ մէկ կեդրոններու մէջ :

Այս համալսարանը մեր բարոյական վերակենդանութեան առաջնորդն եղաւ ու մեր ապագայ զարգացման գլխաւոր սատարն պիտի ըլլայ :

Մեր բոլոր գուրգուրանքը լայնանիստ այս համալսարանին :

Երբ արտասահմանի հայ ուսանողութեան վրայ կը գրեմ , մտքէս չանցնիր բնաւ կրկնել շատերու կողմանէ աւելի կամ նուազ խղճմտօրէն յեղյեղուած յանկերգը :

Ես անոնցմէ չեմ , — ինչո՞ւ ճիշտը չըսեմ , — որոնք անսագիւտ ու տիպար ընթացք , հաւասարապէս մտաւորական բարձր կարողութիւն , յամառ աշխատասիրութիւն ու տոկուն կամք կը պահանջեն , սպասելով միամտօրէն որ Եւրոպա անցնողը արտաքոյ կարգի հանճար մը ըլլայ , ոչ ալ անոնցմէ որոնք քանի մը ուսանողներու հետ միայն ծանօթանալով ամենայն դիւրութեամբ մասնաւորէն ընդհանուր եղբակացութեան կ'ուղեն հասնիլ : Որչափ կրնամ տեսնել , Բարիդի եւ ընդհանրապէս Եւրոպայի հայ ուսանողութիւնը՝ արժանի է մեր բոլոր համակրանքին ու քաջալերութեան :

Չեմ կարծեր թէ սխալած ըլլամ երբ յայտնեմ թէ , բաղդատմամբ վիճակին որուն ենթարկուած են Հայերն , ու համեմատութեամբ իրենց թիւին , Հայ Ուսանողներն պատուոյ տեղն կ'գրաւեն օտար ուսանողութեան շարքին մէջ . եւ իբրեւ մտացի , իբրեւ աշխատող ու պարկեշտ անձեր՝ իրենց կարգն կ'պահեն միշտ :

Քի՞չ են արդէն անոնք՝ որոնք կ'խիզախեն նիւթական ամեն կերպ դժուարութեանց դէմ , ու չեն ընկրկիր կէս ճամբան , իրենց ետեւէն հասնող դժբաղդութիւններէն :

Իրաւ է թէ ուսանողներ կան , որոնց 25-ամեայ յոբելեանը կ'արժէ տօնել . սակայն այդ խիստ ցանցառ ու հազուագէպ բացառութիւնը կըընա՞յ նսեմացնել ընդհանուր ուսանողութեան իրական արժանիքը :

Երբեմն անհամաձայնութիւններ կը ծագին եղեր իրենց մէջ , իբրեւ թէ ատանկ անհամաձայնութիւններ տեղի չունենան ո՛ր եւ է ընկերութեան մը մէջ , ո՛ր եւ է ժողովի մը , քաղաքի մը , գիւղի մը եւ նոյն իսկ տան մը մէջ :

Ո՞վ կ'սպասէ որ մեր երիտասարդ ուսանողներուն մէջ սուրբերը փսփսան , եւ ո՞վ չգիտեր թէ ասոնք ամենքն ալ տարբեր միջավայրերու զաւակներ են , եւ հիմակ ալ տարբեր միջավայրերու մէջ կը սնանին , քաղելու համար այն կենսանորոգ հիւթը՝ որ յետոյ պիտի տարածուի ազգին էն թմրած երակներուն մէջ իսկ :

Անձեալ ուսանողութիւնը իր կոչման արժանի եղաւ . ներկայ ուսանողութիւնը ապագայ յոյսերն պսակելու կոչուած է :

* *

Հարցում մը .

Քանի՞ ուսանող ունինք Եւրոպայի մէջ :

Հետաքրքրական չէ՞ գիտնալ :

Ամեն տարի քանի՞ մասնագէտներ կունենանք :

Ու կարծեմ ասի կարեւոր է գիտնալ :

Մեր շատ մօտիկ ապագային վրայ գաղափար մը կարենալ կազմելու համար չպէ՞տք է ջանանք գիտնալու թէ Մանկավարժութեան քանի՞ ուսանող ունինք , քանի՞ Հողագործութեան , քանի՞ Ճարտարարութեամբ , քանի՞ Գեղարուեստի ու Դպրութեան , եւ որ ի կարգին :

Բացարձակապէս տգէտ ենք այս մասին եւ պէտք չէ՛ որ շարունակէ այս անտարբերութիւնը հանդէպ մեր ո՛րքան բարոյական ա՛յնքան եւ նիւթական ապագային :

Դժուար չէ կարծեմ այս վիճակագրութեան պատրաստութիւնը :

Բնականաբար մեր ուսանողներն չպիտի սպասեն որ գրպանը լեցուն ու խելքը բեղուն մէկը քաղքէ քաղաք պտըտի եւ հայ ուսանող փնտռէ : Այս վիճակագրութիւնը նոյն ինքն ուսանողութիւնը պէտք է կատարէ :

Եւրոպայի Հայ Ուսանողական Միութիւնը , որ քանի մը տարիէ ի վեր կազմուած եւ ամուր հիմնեռու վրայ հաստատուած ըլլալու յոյսը կը ներշնչէ մեզ , կրնայ աւելի դիւրութեամբ եւ աւելի հեղինակօրէն կատարել այս գործը , ինչ որ արդէն բուն իսկ իր գործունէութեան սահմանին մէջ կ'իյնայ , — եթէ սակայն ամեն ուսանող իր կարգին աջակցի Միութեան :

Եւրոպայի Հայ Ուսանողական Միութեան կանգամակցին միայն — որչափ կը կարծեմ — Զուիցերիոյ եւ Գերմանիոյ ուսանողները • դուրսը կը մնան Ֆրանսայի , Անգլիոյ , Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ ուսանողները :

Բնականաբար Բարիզէ՝ դուրս Ֆրանսայի բոլոր միւս քաղաքներուն , — ինչպէս եւ Անգլիոյ , Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ , — հայ ուսանողներն կրնան մասնակցիլ անհատապէս , իւրաքանչիւրն յայտնելով իր գոյութիւնը եւ իր մասին պահանջուած տեղեկութիւնները : Բարիզի համար այնպէս չէ սակայն : Ուսանողութեան կեդրոնը դեռ Բարիզ է : Եւ Բարիզ եթէ ոչ կեդրոն՝ գոնէ մասնաճիւղ մը ունենալու է :

Բարիզի Ուսանողաց Միութիւնը՝ կազմուած , լուծուած , վերակազմուած , կրկին լուծուած եւ այսօր դեռ այդ վերջին շրջանին մէջ կ'գտնուի , — թէեւ ամենքն ալ ինէ առաջ եւ ինէ աւելի կզգան անոր պէտքը :

Յարատեւութեան ոգին կը պակսի՞ իրենց մէջ • — Չեմ կարծեր :

Համերաշխ գործակցութեան անընդունա՞կ են • — Չեմ կրնար հաւատալ :

Ուրե՞մն :

Ուրեմն չարիքը փնտռելու է այլուր :

Մատոս վէրքին վրայ դրած ըլլալու յաւակնութիւնը չունիմ բընաւ • սակայն ես կը կարծեմ որ եթէ անձեր եւ զկղբունքներ մտնեն ,

սեղմուին միայն եւ միմիայն ուսանողութեան նեղ շրջանակին մէջ, պատճառ մը չկայ որ անյաջողութեան մատնուի : Ուսանողաց Միութեան ծրագիրը սահմանափակ ըլլալու է, (մանաւանդ Բարիդի մէջ) : Հոն արտաքին խնդիրներ ու անձեր սպրդելու չեն : ու այն ատեն — ես գոնէ ա՛յն հաւատքն ունիմ — ապահովուած կրնանք նկատել անոր յարատեւութիւնը : Ու երբ Բարիդի Ուսանողաց Միութիւնն ալ աջակցի Նւրուպայի Հայ Ուսանողական Միութեան, ընդհանուր վիճակագրութեան պատրաստութիւնն այլ եւս չի կրնար հանդիպիլ ո՛ր եւ է խոչնդոտի :

Այդ վիճակագրութեան մանրամասնութեան մէջ չպիտի մտնեմ հոս : այդ հոգը կը թողում զայն սրտորաստել յանձն առնող Միութեան, սպասելով որ ամեն տարի լոյս տեսնէ անի՝ ըստ կարելւոյն՝ կատարեալ կերպով :

* *

Կրնա՞նք ունենալ այսուհետեւ ամեն տարի մեր պատուական համալսարանին տարեկան հարցաքննութեան վիճակացոյցը, — տեղեկագիրը, եթէ կուզէք, — որով միայն պիտի կարենանք ունենալ որոշ ու ճշգրիտ գաղափար մը մեր ուսանողութեան վրայ :

Յ. Ա. ԶԳԱՊԵՏԵԱՆ

19^{րդ} ՊԱՐԻ ՆՇԱՆԱԽՈՐ ԳԻՒՏԵՐԸ

Վ Ի Մ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. — Վիճագրութեան գիւտը նուազ օգուտ չէ տուել տպագրական գործին եւ գրականութեան : տպագրական մամուլը՝ Գուտէնբերգի գիւտը՝ թէեւ մտաւորական զարգացման ամենագլխաւոր ազդակներէց մինն եղաւ, բայց դարձեալ վիճագրութիւնն ունի իր կարեւոր տեղը : նա կարողանում է անել այն, ինչ որ տակաւին չէ անում Գուտէնբերգի մամուլը :

Ահա այս պատճառով 19րդ դարի գիւտերի շարքում նշանաւոր տեղ է բռնում նաեւ վիճագրութիւնը :

Ներկայումս գործադրւած վիճագրութեան առաջին գաղափարը յընդացողը եղել է 1796 թուին բաւիերացի Senefelder, թէեւ նրանից առաջ քարի վրայ թիթուների միջոցով գծագրում էին : մի այս տեսակ ճար-